

прогнозировании динамики временных рядов [Электронный ресурс]. URL: [http:// www.docplayer.ru/85132773-Primenenie-metoda-holta-vinersa-pri-analize-i—prognozirovanii-dinamiki-vremennyh-ryadov.html](http://www.docplayer.ru/85132773-Primenenie-metoda-holta-vinersa-pri-analize-i-prognozirovanii-dinamiki-vremennyh-ryadov.html) (дата звернення: 31.05.2020).

3. Czaplinski P. Problems of the Ukrainian labor market / P. Czaplinski // Journal of Geography, Politics and Society. – 2019. – Issue 9 (4). – P. 24-34.

4. Середня кількість працівників за видами економічної діяльності [Електронний ресурс]. URL: [http:// www.ukrstat.gov.ua/Noviny/new-u.html](http://www.ukrstat.gov.ua/Noviny/new-u.html) (дата звернення: 31.05.2020).

Шишпанова Наталія Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський національний університет

НАПРЯМИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ

Найгострішими проблемами сучасного українського села є депопуляція і старіння сільського населення, поширення безробіття, падіння добробуту сільських жителів, занепад соціальної інфраструктури, занедбання сільських населених пунктів та ін. [3, с.157]. Одним із основних напрямів забезпечення сталого розвитку сільської території є диверсифікація підприємницької діяльності. Для забезпечення постійного піднесення сільських територій необхідно здійснювати пошук додаткових видів зайнятості та джерел доходів для сільських сімей, оптимальних організаційно-економічних рішень, які сприятимуть самоорганізації сільської економіки, що допоможе раціональному використанню їх трудового потенціалу. Сучасні тенденції розвитку сільських територій України відбуваються у напрямі звуження сфери прикладання праці та невідповідності професійно-кваліфікованої якості робітників потребам роботодавців, зростання безробіття [1, с.195].

Проблема диверсифікації сфер зайнятості сільських мешканців особливо актуальна в регіонах України з високою часткою селян. Покращити ситуацію із зайнятістю на сільських територіях можливо двома шляхами. По-перше – це стимулювання самозайнятості населення та підтримка пошуку і формування видів економічної діяльності, які були б оптимальними для них (враховуючи їх схильності, знання, вміння), користувалися б попитом та мали потенціал до забезпечення адекватного рівня доходів. Другим шляхом є створення робочих місць на підприємствах сільських територій, як сільськогосподарського спрямування, так і інших сфер виробництва та послуг. Проте, враховуючи, що у ринковій економіці держава здійснює переважно індикативне планування розвитку територій та розміщення продуктивних сил, такий варіант за сучасних умов неможливий.

Тому для розвитку сільських територій у сучасних умовах недостатнім є відродження сільського господарства, необхідно залучати сільських жителів до підприємницької діяльності у переробці сільськогосподарської продукції, сільському туризмі, наданні комунальних та побутових послуг тощо. Актуальним є розвиток несільськогосподарських видів діяльності. Диверсифікація у цьому сенсі – це урізноманітнення видів економічної діяльності, формування нової структури господарства сільських територій, забезпечення більшого спектра доступних товарів та послуг, можливість для населення обирати вид діяльності за схильностями та побажаннями [2].

Вважаємо, що перспективними сферами розширення зайнятості на сільських територіях можуть бути два напрями. Перший полягає у стимулюванні розвитку сільськогосподарського виробництва, зокрема його трудомістких галузей, таких як тваринництво, а другий – у розширенні не аграрних сфер прикладання праці на селі. Причому розширення зайнятості сільського населення у несільськогосподарських видах діяльності є світовою тенденцією, що пов'язана із прискореним розвитком на селі альтернативних до сільськогосподарських видів господарювання. Вона забезпечує багатоваріантне використання трудового потенціалу, що вивільняється із сільськогосподарської діяльності внаслідок техніко-технологічного прогресу. Йде мова про повніше використання в цьому напрямку комунікаційних та рекреаційних ресурсів, лісів, водойм, сприятливого середовища проживання на селі.

Пропонуємо власне бачення концептуальних засад розвитку ефективних форм зайнятості на сільських територіях Миколаївської області з урахуванням його внутрішнього потенціалу (рис.1).

На нашу думку, основними стратегічними напрямками створення нових робочих місць у сільській місцевості є: нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та розвиток неаграрних видів діяльності.

Для забезпечення функціонування першого напрямку необхідно внести істотні зміни до пріоритетних напрямів державної політики, спрямувавши заходи державного регулювання на:

- відновлення багатогалузевого сільськогосподарського виробництва, відродження його трудомістких галузей, формування потужного сегмента органічного сільського господарства;

- створення сприятливих умов для розвитку різних форм малого підприємництва на селі, запровадження спеціальних програм підтримки його конкурентоспроможності;

- формування в сільській місцевості системи агросервісу, інфраструктури виробничого і соціального призначення, підприємств переробки сільськогосподарської продукції, власної торговельної мережі сільськогосподарських підприємств.

Рисунок 1 – Можливі напрями диверсифікації господарської діяльності на сільських територіях Миколаївської області

Горизонтальна диверсифікація виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств – це розвиток на підприємстві нових видів виробництв, до яких слід віднести безпосередньо виготовлення конкретного виду продукції або різні види діяльності. Слід акцентувати увагу на диверсифікації продукції, як процесу розширення модифікацій одного і того ж її виду.

Серед видів вертикальної диверсифікації слід виділити первинну переробку, переробку відходів від основного виду діяльності та надання послуг зі зберігання, транспортування, оптову та роздрібну реалізацію продукції. Розвиток первинної переробки сільськогосподарськими підприємствами обумовлюється необхідністю збереження обсягів виробленої продукції через зниження втрат та підтримання їх якості на необхідному рівні і зменшує витрати на транспортування. Крім того, первинна переробка сприяє підвищенню якості продукції при подальшій її переробці. В кінцевому результаті – підвищується окупність загальної суми витрат.

Особливе місце у соціально-економічному розвитку сільських територій належить несільськогосподарським видам діяльності. Вони не тільки є важливим джерелом отримання стабільного заробітку сільськими домогосподарствами, але й зменшують рівень прихованого безробіття, яке виникло внаслідок трансформацій аграрної сфери. Крім того, сучасні сільськогосподарські виробники потребують додаткових послуг у переробці та реалізації їх продукції. Тому диверсифікація, стимулюючи розвиток виробничої інфраструктури, підвищує конкурентоспроможність аграрних підприємств та особистих селянських господарств, допомагає їм досягати у виробництві світових стандартів якості.

В сучасних умовах найперспективнішими, на нашу думку, галузями несільськогосподарської зайнятості в регіоні можуть стати: розвиток сфери послуг; народні ремесла і промисли; заготівля лікарських трав, ягід; розвиток сільського туризму; дистанційна зайнятість.

Саме сільський туризм визнаний в Європі, як пріоритетний у сфері відпочинку. Тим самим забезпечується різноваріантне використання трудового потенціалу села, що дасть можливість розширити сферу зайнятості сільських жителів з максимальним урахуванням історичних особливостей, національних традицій і звичаїв українського села.

Ще одним напрямком розвитку не аграрної зайнятості в регіоні може бути виробництво енергії на основі відновлювальних джерел. Будівництво об'єктів відновлювальної енергетики дозволить не тільки отримати додаткові енергогенеруючі потужності для потреб регіону, але й залучити значні інвестиції в місцеву економіку, створити сотні нових робочих місць, розвивати інфраструктуру та реалізовувати важливі соціальні проєкти.

Шнуренко Наталія Олександрівна

ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, факультет менеджменту і економіки,
спеціальність економіка підприємства, студентка 3 курсу

Мещеряков Володимир Євгенійович

доцент кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних
відносин ХНАУ ім. В.В. Докучаєва

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Міграція населення – складний за своєю природою, різноманітний за формами та результатами громадський процес. При цьому, здійснюючи великий вплив на соціальний стан, він сам підпадає під вплив політичних, соціально-економічних, демографічних та інших модифікацій. Міграція вважається багатоаспектним проявом, який розглядається з позиції економіки, соціології, права і демографії.